

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نظریه پیچیدگی و علوم اجتماعی

www.ketab.ir

دیوید برن؛ گیل کالاهان

ترجمه:

دکتر احمد رضا اصغرپور ماسوله

عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

عطیه صادقی

مسعود فتاحزاده

Byrne, D. S. (David S.), 1947-

برن، دیوید اس، ۱۹۴۷- م.
نظریه پیچیدگی و علوم اجتماعی / دیوید برن، گیل کالاهان؛ ترجمه احمد رضا اصغریورماسوله، عطیه صادقی، مسعود فتاح‌زاده.
مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، انتشارات، ۱۴۰۰.
۳۳۶ ص.
انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۸۰۰

ISBN: 978-964-386-493-4

Complexity theory and the social sciences:
the state of the art, 2014.

Social sciences -- Mathematical models
Chaotic behavior in systems
Social sciences -- Research
Callaghan, Gill

سرشناسه:
عنوان و نام پدیدآور:
مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری:
فروست:
شابک:
وضعیت فهرست‌نویسی:
یادداشت:
یادداشت:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
شناسه افزوده:
شناسه افزوده:
شناسه افزوده:
شناسه افزوده:
شناسه افزوده:
رده‌بندی کنگره:
رده‌بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:

نظریه پیچیدگی و علوم اجتماعی

پدیدآورنده: دیوید برن؛ گیل کالاهان
ترجمه: دکتر احمد رضا اصغریورماسوله؛ عطیه صادقی؛ مسعود فتاح‌زاده
ویراستار علمی: دکتر محسن نوغانی دخت بهمنی
ویراستار ادبی: مصطفی قندهاری
مشخصات: وزیری، ۲۰۰ نسخه، چاپ اول، پاییز ۱۴۰۰
چاپ و صحافی: چاپخانه دقت
بها: ۸۵۰/۰۰۰ ریال
حق چاپ برای انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد محفوظ است.

مراکز پخش:

فروشگاه و نمایشگاه کتاب پردیس: مشهد، میدان آزادی، دانشگاه فردوسی مشهد، جنب سلف یاس
تلفن: ۳۸۸۰۲۶۶۶ - ۳۸۸۳۳۷۲۷ (۰۵۱)
مؤسسه کتابیران: تهران، خیابان کارگر جنوبی، خیابان لبافی‌نژاد، بین خیابان فروردین و اردیبهشت،
شماره ۲۳۸، تلفن: ۶۶۴۹۴۴۰۹ - ۶۶۴۸۴۷۱۵ (۰۲۱)
مؤسسه دانشیون: تهران، خیابان انقلاب، خیابان متیری جاوید (اردیبهشت) نبش خیابان نظری، شماره ۱۴۲
تلفکس: ۶۶۴۰۰۲۲۰ - ۶۶۴۰۰۱۴۴ (۰۲۱)

<http://press.um.ac.ir>

Email: press@um.ac.ir

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه مترجمان
۱۰.....	سپاسگزاری مؤلفان
۱۱.....	مقدمه
۱۳.....	تعریف پیچیدگی و «نظریه» پیچیدگی

بخش اول: تعریف مسئله

(۲۷-۱۸۰)

۲۹.....	فصل ۱. درک پیچیدگی
۲۹.....	غیرخطی بودن
۳۴.....	پیداشوندگی
۳۸.....	سیستم‌های نامتعادل
۴۱.....	فضای حالت و جاذب‌ها
۴۴.....	خودنوعی، مرز، ساختار و سلسله‌مراتب در سیستم‌های پیچیده
۵۱.....	پارامترهای کنترل
۵۳.....	نتیجه‌گیری

۵۵.....	فصل ۲. پیچیدگی محدود و پیچیدگی عمومی: مروری بر استدلال‌ها
۵۷.....	پیداشوندگی در سیستم‌های قاعده‌محور
۶۰.....	وضعیت هستی‌شناختی امر اجتماعی پیداشونده - گذر اول
۶۴.....	مکانیسم در جهان اجتماعی - فرارفتن از پیچیدگی محدود
۶۸.....	پیچیدگی محدود در عمل
۷۲.....	نتیجه‌گیری

۷۵.....	فصل ۳. نظریه پیچیدگی و فلسفه علم اجتماعی
۷۹.....	پیچیدگی «پسامدرنیست»
۸۹.....	فراتر از نشانه‌شناسی مادی؛ پیچیدگی و نظریه کشگر- شبکه

مقدمه مترجمان

به نظر می‌رسد در زمانه ما علوم اجتماعی و به خصوص جامعه‌شناسی، دوره‌ای سرنوشت‌ساز را تجربه می‌کنند. این علوم از ابتدا با هدف بررسی «علمی» جامعه با استفاده از روش‌های رایج در علوم طبیعی و نیز روش‌های خاص خود به وجود آمدند. اما درباره میزان موفقیت و تحقق این هدف تردید وجود دارد. تلاش علوم اجتماعی برای شناخت سازوکارهای تداوم و تحول امور اجتماعی در دو قرن اخیر مسیری پرفرازونشیب داشته است.

اغلب تلاش‌های عالمان اجتماعی برای شناخت «علمی» را می‌توان در دو دسته کلی قرار داد: نخست کسانی که هم خود را مصروف نظریه‌پردازی کرده‌اند. این نظریه‌ها هریک پنجره جدیدی به روی فهم و تبیین امور اجتماعی باز کرده‌اند و موجب شکل‌گیری پارادایم‌ها و مکاتب نظری در علوم اجتماعی شده‌اند. علوم اجتماعی و به خصوص جامعه‌شناسی از این حیث بسیار غنی هستند. نکته قابل توجه این‌که شکل‌گیری نظریه‌ها در هر دوره زمانی فارغ از شناخت کلی محقق از جهان و نیز رویدادها و مصائب اجتماعی آن دوره زمانی نیست. به همین دلیل است که اغلب زمانی که به مطالعه نظریه‌های اجتماعی می‌پردازیم، زمینه و زمانه آن‌ها را نیز مطالعه می‌کنیم.

دسته دوم، عالمان اجتماعی هستند که تلاش کردند مسیرهای جدیدی را برای رسیدن به فهم و نیز آزمون نظریه‌ها بگشایند. این اشخاص را می‌توان روش‌شناس نامید؛ کسانی که می‌کوشند با توجه به ماهیت پدیده‌های موردبررسی، ابزارهای مناسب را برای فهم این پدیده‌ها بسازند. روش‌شناسان عموماً از ابزارها و به بیان بهتر، فناوری‌های زمانه خود در توسعه مسیرهای شناخت بهره می‌برند. به همین دلیل است که استفاده علوم اجتماعی از علم آمار و نیز اخیراً از علوم رایانه موجب شگفتی نمی‌شود و بلکه بر اعتبار برخی پژوهش‌ها می‌افزاید.

اما در روزگار ما، احتمالاً یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های پیش‌روی علوم اجتماعی این است که هنوز نتوانسته پدیده‌های موضوع این علوم را به درستی شناسایی کند. یعنی درمورد چیستی امور اجتماعی، هنوز توافقی روشنی حاصل نشده است و اگر هم تلقی‌هایی در این زمینه وجود دارد، چندان کارآمد نیستند. این سرگردانی موجب شده بخش‌های بزرگی از علوم اجتماعی تقریباً هیچ «پیشرفتی» نکنند و بخش‌های دیگری هم به مدل‌های ساده ریاضی و آماری تقلیل یافته‌اند. به بیان دیگر، سرگردانی درمورد ویژگی‌های کلیدی موضوع این علوم موجب شده نتوانند راهبرد روشنی برای تحقق اهداف خود برگزینند و موضع مستقلی در قبال دیگر علوم اتخاذ کنند. البته این بحث بسیار مفصل است و در مجال این پیشگفتار کوتاه نمی‌گنجد. اما از نگاه ما همین نکته مرکزی است که موجب شده نویسندگان این کتاب دست به تألیف آن بزنند.